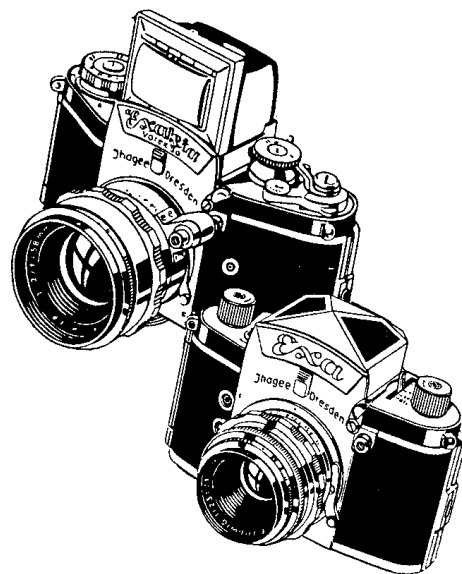

Kameradinnen

für das ganze Leben –
hochbegabt und vielseitig die eine,
einfach und flott die andere.

EXAKTA Varex und EXA,
die beiden Schwestern
aus guter Familie

IHAGEE KAMERAWERK AG ■ DRESDEN A 16

EXA

- navnet på en række populære amatørkameraer fra *Ihagee Kamerawerk*

4. del

Svend Erik Jeppesen

I tre tidligere artikler i *Objektiv* er der berettet om Ihagee Kamerawerks omtumlede skæbne og om årsagen til, at virksomheden har indskrevet sig i fotohistorien: I 1936 lanceredes Kine-Exakta – verdens første enøjede spejlreflekskamera til 35mm kinofilm. I stadig forbedrede versioner – fra Kine-Exakta til Exakta VX1000 – var denne kameramodel virksomhedens prestigeprodukt. I dette og et senere afsnit berettes om Exa-modellerne, der fra 1950 udgjorde virksomhedens prisbillige og populære amatør SLR-kameraer.

Exa-modellerne består af to temmelig forskellige typer af kameraer. Den ene type, *Exa I* (oprindeligt blot Exa), er forsynet med en såkaldt klaplukker og har udskiftelig søger. Den anden type, *Exa II*, er forsynet med en lodret løbende stofspaltelukker og har fast indbygget prismesøger. Da Exa fra starten blandt andet var tænkt som et supplement til Exakta, blev Exa forsynet med samme bajonettfatning som Exakta. Denne fatning blev benyttet til Exa helt frem til 1977. Da blev Exa Ia erstattet af Exa Ib, der er forsynet med M42 gevindfatning. Herved kunne man drage yderligere nytte af de mange Praktica-objektiver, der var solgt på hjemmemarkedet i DDR.

Baggrunden for lanceringen af Exa

I modsætning til Ihagees meget omfattende og forskelligartede produktprogram i perioden før 2. Verdenskrig har efterkrigsproduktionen været koncentreret om Exakta som virksomhedens prestigeprodukt og Exa som det prisbillige og ydedygtige amatørkamera. Exakta udgjorde kernen i et omfattende kamerasystem. Exa var tænkt som en prisbillig komponent i dette system og fungerede som et interessant supplement til Exakta, dog med visse konstruktionsbetingede begrænsninger. I hele efterkrigsperioden producerede Ihagee Kamerawerk i Dresden, når der ses bort fra de tidlige, mislykkede forsøg på at skabe en produktion af et 6x6 kamera, ikke andre kameramodeller end småbilled-kameraerne Exakta og Exa. Hvad angår produktstrategi gik man således fra den ene yderlighed til den anden – fra mangfoldighed til specialisering.

Exa Varex

På forårsmessen i Leipzig i 1950 præsenterede Ihagee Kamerawerk det såkaldte "dobbeltsystem-kamera" Exakta Varex som afløser for Kine-Exakta

II. Samtidig præsenteredes det helt nye kamera Exa Varex, der ligeledes var et dobbeltsystem-kamera, hvilket vil sige, at kameraet havde et udskifteligt søgersystem med mulighed for at montere såvel prisme- som lysskaksøger. For at understrege det nære slægtskab med *Exakta Varex* lanceres kameraet i første omgang som *Exa Varex*. Navnet ændredes dog hurtigt blot til Exa.

Forårsmessen i Leipzig i 1950 var en betydningsfuld begivenhed for DDR. DDR blev som bekendt grundlagt i oktober 1949, og forårsmessen i 1950 var derfor den første Leipziger Messe, hvor den nye stat havde mulighed for en samlet markering af sin industrielle formåen. For de enkelte virksomheder var messen også en vigtig mulighed for at fremvise egen formåen både i forhold til konkurrenterne i DDR og i Vesttyskland. Med præsentationen af Exakta Varex og Exa Varex (samt Exakta 6x6) markerede Ihagee Kamerawerk sig med en stor styrke, der i løbet af den næste 10 års periode kulminerede med det på daværende tidspunkt mest omfattende og avancerede SLR-kamerasystem.

Willy Teubner var ansvarlig for udviklingen af Exa

Willy Teubner, der i øvrigt fostrede ideen til det udskiftelige søgersystem til Exakta og Exa, var konstruktionsansvarlig for Exa fra starten i 1950 og frem til 1954, og han må formentlig tilskrives ansvaret for udviklingen af dette kamera med den helt specielle lukkertype – klaplukkeren. Willy Teubner kom til Ihagee allerede i 1928. Han var en af Karl Nüchterleins fortrolige medarbejdere, og var med i udviklingen af både Standard-Exakta og Kine-Exakta. Willy Teubner er dog mest kendt for sit stærke engagement i arbejdet med at udvikle et 6x6 SLR-kamera for Ihagee. Dette udviklings-

EXA har udskifteligt søgersystem og leveres normalt med lyskoksøger, men kan også leveres med prismesøger.

EXA – den verdenskendte EXAKTA's lillebror – er det kamera, enhver fotointeresseret har øverst på ønskesedlen. EXA, der er konstrueret efter samme princip som EXAKTA, er en enøjlet spejlrefleks. De får derfor altid nøjagtig det billedudsnit på filmen, som De ser i søgerens matskive, og De kan således ved et blik i søgeren bedømme det færdige billedes komposition.

Størstedelen af EXAKTA's store tilbehørsprogram kan anvendes til EXA, som rummer uanede muligheder.

– fra kr. 315,—

Lad Deres fotohandler vise Dem EXA – årets bedste julegave og verdens billigste enøjede småbilled-spejlrefleks-kamera.

Glædelig jul!

arbejde førte i første omgang til lanceringen af den trapezformede version af Exakta 6x6, der præsenteredes på forårsmessen i Leipzig i 1939. På grund af problemer med filmfremføringen kom der først gang i en serieproduktion sidst på sommeren, men allerede i november samme år stoppede man produktionen af dette kamera, formentlig som følge af en begyndende omstilling til krigsproduktion, men måske også på grund af vedvarende problemer med filmfremføringen.

I 1951 forsøgte man at genoptage produktionen af dette kamera, dog i en forbedret version i forhold til førkrigsmodellen. Richard Hummel nævner i sin bog "Spiegelreflexkameras aus Dresden", at det var Willy Teubner, der holdt fast ved, at der skulle ske en fornyet lancering af dette kamera – dette til trods for førkrigsmodellens manglende funktions-sikkerhed. Også med den nye version var der problemer. Filmfremtrækket fungerede stadig ikke ordentligt til trods for, at konstruktionen var ændret i forhold til førkrigsudgaven. Ifølge Richard Hummel blev der i 1951 i en slags pilotserie fremstillet 350 stk. af efterkrigsmodellen. En egentlig produktion derudover kom aldrig i gang. Herefter opgav Willy Teubner denne model, men han arbejdede videre på ideen om at udvikle et 6x6 SLR-kamera. I 1953 lanceredes da også et helt nyt 6x6 SLR-kamera – denne gang med horisontal filmtransport og udskifteligt filmmagasin i en udformning à la Hasselblad. Udadtill blev dette kamera vel modtaget, men internt på fabrikken skabte det store spændinger. Heller ikke dette kamera fungerede pålideligt. Blandt andet på grund af et kompliceret funktionsforløb, var der også her problemer med filmfremtrækket.

Gensidige beskyldninger mellem ledelse, konstruktør og mekanikere førte i første omgang til en nyvurdering af modellen. Da den alligevel sattes i produktion i 1954 viste det sig efterfølgende, at der stadig var så store problemer, at hovedparten af en produktion på godt 2.000 stk. ikke fungerede tilfredsstillende. Det kan i den forbindelse nævnes, at en af Henrik Steinmetz' første opgaver som nyansat hos Erik Nielsen A/S var at returnere hele sendingen af de 50 stk., der var leveret til Danmark af dette kamera! Det fortælles endvidere, at man kun var i stand til at opspore de 48 stk. af leverancen. Der er således reelt importeret 2 stk. til Danmark af, hvad der i dag er en stor sjældenhed. Ud over de interne spændinger på fabrikken havde forsøget på at udvikle dette kamera kostet Ihagee et betragteligt beløb i udviklingsomkostninger. Willy Teubner drog en personlig konsekvens af fiaskoen. Han forlod DDR og fik i øvrigt efterfølgende ansættelse ved Regulafabrikken King KG i Bad Liebenzell med ansvaret for udviklingen af Regula Reflex. Man mærker i Richard Hummels beskrivelse af de vanskeligheder, Ihagee havde med forsøget på at udvikle et 6x6 SLR-kamera, de spændinger, der var mellem ham og Willy Teubner. Med Willy Teubners afgang var vejen banet for i 1955 at genansætte Richard Hummel ved Ihagee Kamerawerk – denne gang som chefkonstruktør. Hummel havde nemlig i 1951 måttet forlade Ihagee på grund af uoverensstemmelser med Willy Teubner om lukkeren i den første model af Exa.

EXAKTA Varex 24x36 mm, die Doppelsystem-Kamera. Weiterentwicklung unseres altbewährten Kleinbild-Modells mit den Vorzügen der einäugigen parallaxenfreien Reflex-Einstellung: Sucherbild und Aufnahme stimmen stets überein! Dazu alle Eigenschaften einer Spitzenkamera: Handliche elegante Form. Bis ins letzte durchkonstruiert. Schlitzverschluss von $\frac{1}{1000}$ bis 12 Sekunden. Zeitaufnahmen jeder Dauer. Selbstauslöser von $\frac{1}{1000}$ bis 6 Sekunden. Zubehör für alle Aufgaben, insbesondere Mikro- und Nahaufnahmen.

Das „Doppelsystem“ der EXAKTA Varex, etwas grundsätzlich Neues! Zum Beobachten und Einstellen des Bildes erstmalig bei einer Kleinbild-Kamera zwei getrennte Arbeitssysteme:

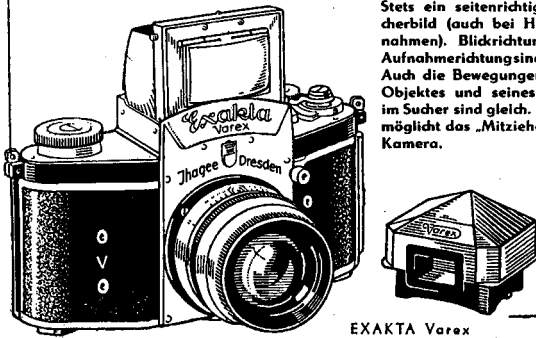
1. Der bekannte Lichtschacht mit dem Einblick „von oben her“ und
2. ein Prismensucher zum direkten Anvisieren des Motivs. Die EXAKTA Varex wird in Augenhöhe gehalten und das auch seitenrichtige Sucherbild in der Aufnahmerrichtung betrachtet.

Lichtschacht und Prismensucher sind auswechselbar und werden wahlweise der Aufgabe entsprechend eingesetzt. Es gibt künftig keine Frage mehr, „ob Spiegelreflex oder Kamera mit Durchblicksucher“. Die EXAKTA Varex verwendet beide Systeme, jedes dann, wenn es den besseren Erfolg verspricht:

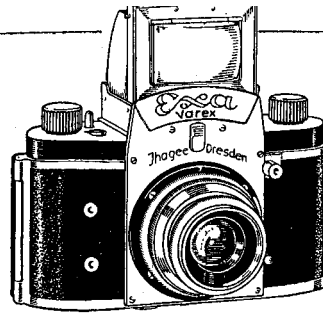
Der Lichtschacht für Aufnahmen mit der Kamera unter Augenhöhe (Personen, Tiere, Kinder, Pflanzen, Kleinstmotive (Makro- = Nah-Aufnahmen), beim Arbeiten vom Stativ aus und im Atelier (Reproduktionen, Stilleben, Porträts, Mikroaufnahmen usw.). Das helle, aufrechtstehende Mattscheibenbild wird mit beiden Augen völlig und sehr bequem überblickt.

Der Prismeneinsatz für „Tempoaufnahmen“ (Schnappschüsse, Sport, Reportagen, Bühnen- und Varietéufnahmen usw.). Kamera in Augenhöhe.

Stets ein seitenrichtiges Sucherbild (auch bei Hochaufnahmen). Blickrichtung und Aufnahmerrichtung sind gleich. Auch die Bewegungen eines Objektes und seines Bildes im Sucher sind gleich. Das ermöglicht das „Mitziehen“ der Kamera.

EXAKTA Varex

EXA Varex

Eine weitere Neuerung der EXAKTA Varex: Das doppelte Blitzlicht-System.

1. An der einen Vorderseite der bekannte Vakublitzanschluß (V).
2. Andererseits der neue Anschluß für Elektronenblitze (E).

Damit sind die modernsten Elektronenblitz-Geräte (z. B. „Blaupunkt“, „Mannesmann“ usw.) mit dem Verschluss der

EXAKTA Varex synchronisiert. Das ist etwas für den Reporter und Fachphotographen! Belichtung: $\frac{1}{1000}$ Sekunde. Verblüffende Ergebnisse mit schärfster Wiedergabe selbst bei schnellsten Bewegungen.

EXA Varex 24x36 mm, die preiswerte Kleinreflex. Nicht jeder Käufer kann die Eigenschaften der EXAKTA Varex voll ausnützen: man wünscht eine einfachere, doch nicht minder zuverlässige Spiegelreflex zu niedrigerem Preise.

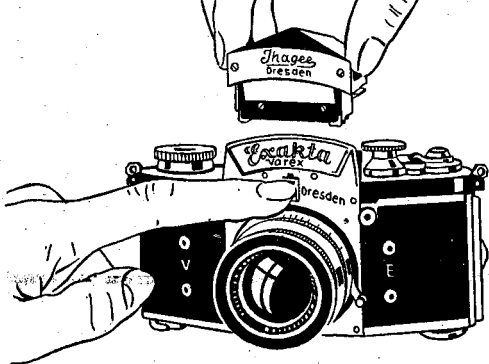
Wir stellen deshalb unsere neue EXA Varex für Kleinbilder 24x36 mm vor! Grundaufbau genau wie das Schwester-Modell: Einäugige Spiegelreflex, ohne Parallaxe. Kein Unterschied zwischen Sucherbild und Aufnahme. Doppelsystem-Kamera mit auswechselbarem Lichtschacht, der durch den Prismensucher ersetzt wird (siehe Beschreibung der EXAKTA Varex).

Verwendbar für sämtliche Arbeitsgebiete der EXAKTA Varex: Alles Zubehör ist für beide Modelle zu benutzen (auch die Objektive bis 12 cm Brennweite). Nah- und Mikroaufnahmen ohne Schwierigkeiten. – Sonstige Ausstattung: Leichtmetallgehäuse, gut beledert. Metallteile emailliert oder verchromt. Präzisionsverschluss mit Hebeleinstellung für Zeitaufnahmen (B) und Momente von $\frac{1}{125}$, $\frac{1}{160}$, $\frac{1}{200}$ und $\frac{1}{500}$ Sekunden. Kupplung von Verschluss, Filmtransport und Spiegeleinstellung, daher niemals Doppelbelichtungen. Automatisches Zählwerk bis 36 Aufnahmen. Auswechselbare Objektive in Bajonettverschluss. Filmrückspulung, jedoch auch eingerichtet zum Aufwickeln des belichteten Films in jede normale Kassette. Vakublitzanschluß, Lichtschacht (mit zwei starken Lupen), auch als Sportsucher verwendbar.

Die Grundausrüstung ist mit Objektiv Trioplan 1:2,9/f = 5 cm vorgesehen.

Zur Frühjahrsmesse 1950

Neue Modelle

EXAKTA Varex

24x36 mm
die Doppelsystem-Kamera

EXA Varex

24x36 mm
die preiswerte Kleinreflex

Es erschienen ferner: Neue Ergänzungsgeräte zur Exakta-Vakublitzeinrichtung.

1. **Zusatzblitzhalter** für 2. Blitz (ausgerüstet mit Schnellspanner für Blitze aller Größen und Sockelarten. Reflektor, Ständer mit Stativgewinde und einem langen Kabel).
2. **Doppelgewinde**, um Blitzhalter am Stativgewinde der Exakta-Vakublitzeinrichtung anschrauben zu können.
3. **Schraubzwinde** (mit Stativgewinde) für den Blitzhalter. Damit kann der 2. Blitz entfernt von der Einrichtung an Möbeln und Geräten angebracht und dort gleichzeitig oder auch allein gezündet werden (wichtig für Seiten- und Oberlicht!).
4. **Kontakteinsatz** für den Batteriebehälter der Exakta-Vakublitzeinrichtung zum Anschluß an einen Akkumulator.

Soweit unser Kurzbericht über die wichtigsten Neuerscheinungen aus unserer Produktion! Ausführlichere Auskünfte und Ratschläge in allen technischen Fragen erteilt jederzeit gern unser „Kundendienst“. – Unsere Verkaufsabteilung unterrichtet jeden Interessenten über die Liefermöglichkeiten und die damit verbundenen amtlichen Vorschriften.

Für den Export sind unsere Erzeugnisse bei Beachtung der gesetzlichen Verfügungen freigegeben. Wir bitten deshalb alle Exportkunden, sich ebenfalls an unsere Verkaufsabteilung zu wenden.

Abschließend noch ein Hinweis von besonderer Wichtigkeit: Die EXAKTA Varex 24x36 mm entspricht im Prinzip vollkommen unserer altbewährten KINE-EXAKTA. Deshalb können sämtliche Sonderdruckschriften für dieses Modell ohne weiteres auch auf die neue Kamera angewendet werden.

Genaue Postanschrift:

Blasewitzer Straße 41-43

Fernruf: Dresden 5 31 21, 4 25 49

Telegramm-Adr.: Ihagee Dresden

EXAKTA *Varex*

**Safari-manden,
radioforhandler Knud I. Schmidt,
Ordrup:**

Noget af det vigtigste ved en safari
er, at kameraudstyret
kan løse alle forekommende
opgaver, og at det ikke svigter.
Inden jeg påbegyndte min
40.000 km lange rejse til Afrika,
gjorde jeg derfor
en hel del ud af at finde frem til
det kamera, der måtte
formodes at være det bedst egnede.
Jeg valgte EXAKTA Varex
og kan kun udtrykke
min glæde over dette valg.

Det fungerede strålende under Afrikas stærkt vekslende
klimatiske forhold — fra Saharas støv
og tørre luft til Belgisk Congos
fugtige klima — og det lod mig aldrig i stikken.

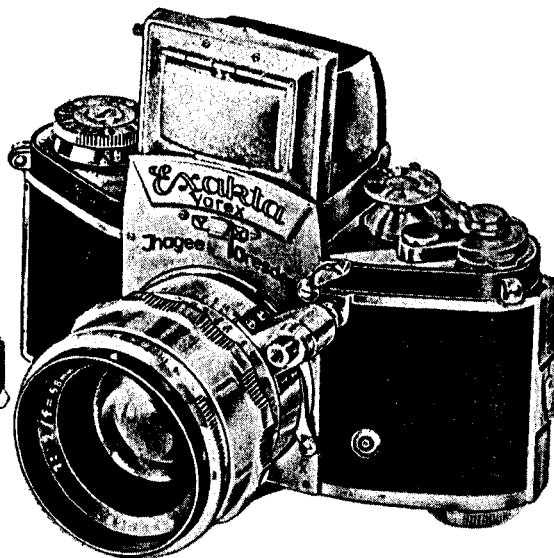
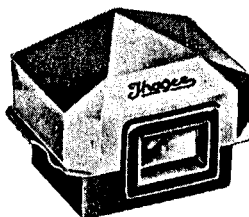
En ting lærte jeg at sætte særlig pris på,
nemlig muligheden for hurtig udskiftning af optik. Det
viste sig nemlig, at man kun får gode
billeder af de indfødte, når man bruger teleoptik.

Kommer man for nær, bliver
de unaturlige og stive. Og ved dyreoptygelser er
tegelinserne selvfølgelig absolut nødvendige.

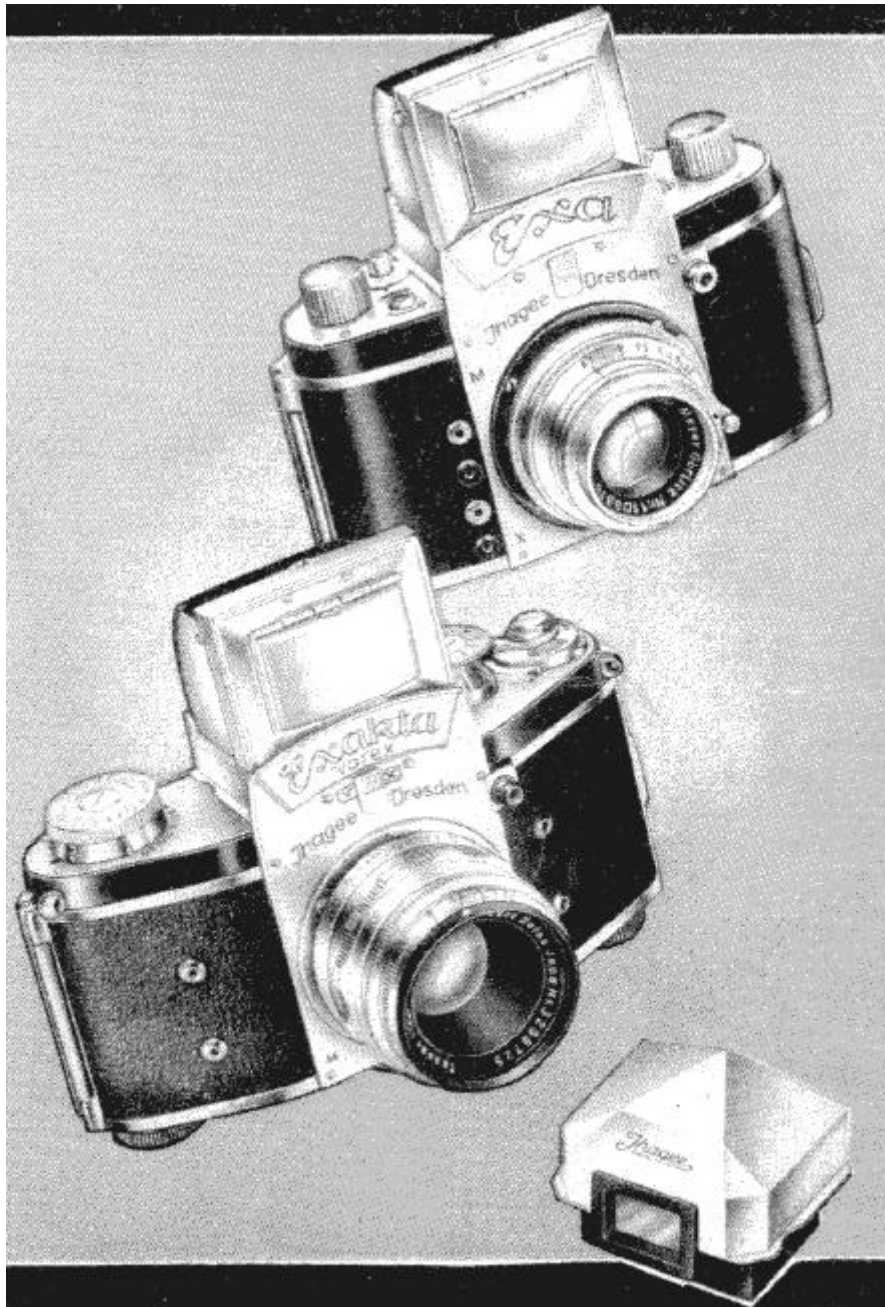
Alt i alt kan jeg sige, at EXAKTA
Varex efter min opfattelse er det ideelle kamera
til safaribrug.

Samling: Danmarks Fotomuseum.

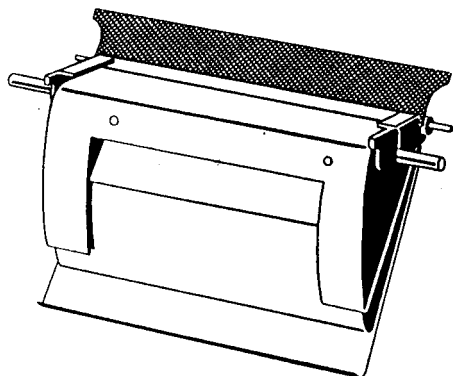
GENERALREPRÆSENTANT: ERIK NIELSEN . FOTOGRAFISK HANDELSHUS . KØBENHAVN K.

Nye Muligheder

Lukkeren i Exa Varex

Exa Varex var forsynet med en såkaldt klaplukker, der ud over B havde tiderne 1/25, 1/50, 1/100 samt 1/250 sekund. Klaplukkeren er en effektiv, robust og særdeles enkel lukkerkonstruktion. Lukkeren består af to klapper, der begge nærmest har form som en del af en cylinder. På den øverste klap er anbragt et spejl på oversiden samt i øvrigt en udskaering, der tillader lysgennemgang til eksponering.

Den effektive klaplukker.

Når lukkeren er spændt, står spejlet i en vinkel på 45° i forhold til matplanet, og spejlet har den helt sædvanlige funktion i et SLR-kamera. Inden i den øverste klap med spejlet sidder den nederste klap. Når lukkeren er spændt, er der lystæt mellem de to klapper. I det øjeblik lukkeren udløses, vipper klappen med spejlet de 45° op til vandret position, og gennem hullet i denne klap bliver filmen eksponeret. Med en forudbestemt forsinkelse bevæger den anden klap sig så derefter de 45° op i den første klap, hvorefter der igen er lystæt mellem de to klapper. Forsinkelsen mellem de to klapper, svarende til den ønskede eksponeringstid, justeres med en pal, der er anbragt på kameraets overside. Når lukkeren igen spændes, føres de to klapper samlet tilbage til udgangspositionen.

Som det fremgår, er klaplukkeren en meget enkel lukkerkonstruktion. Den har imidlertid to væsentlige begrænsninger. For det første er det ikke muligt at konstruere en klaplukker med særlig korte lukkertider. For det andet er det på grund af en konstruktionsbetinget vignettering ikke muligt at benytte objektiver med en længere brændvidde end maksimalt 135mm.

Det førstnævnte problem viste sig allerede fra starten. Som tidligere nævnt var den korteste lukkertid på de første Exa'er 1/250 sekund. Det viste

sig imidlertid, at man i praksis ikke var i stand til at opnå denne lukkertid. Ifølge Richard Hummel kom der fra starten reklamationer over bevægelsesuskarphe ved en eksponeringstid på 1/250 sekund. I begyndelsen opfattede man på fabrikken disse reklamationer som kværlanteri, men en nærmere undersøgelse viste dog, at der ikke kunne opnås så kort en lukkertid. Forsøg viste, at den korteste lukkertid, der kunne opnås, snarere var cirka 1/150 sekund. Efter at have fremstillet godt 1.000 eksemplarer af kameraet erkendte fabrikken dette og ændrede graveringen fra 1/250 til 1/150 sekund! Da fabrikken endvidere, når et kamera blev indleveret til reparation, udskiftede den oprindelige topplade, med en, der var forsynet med den nye lukkertidsgravering, er det klart, at et kamera med en toppladegravering på 1/250 er en absolut sjældenhed.

Det er imidlertid et åbent spørgsmål, om netop 1/150 var det rigtige valg, eller om man faktisk kunne have valgt en lidt kortere tid. Da man med lanceringen af Exa I i 1962 gik over til at benytte geometriske lukkertider, ændrede man den korteste lukkertid til 1/175 uden tilsyneladende i øvrigt at foretage konstruktive ændringer af lukkeren. Endvidere viser flere tests, blandt andet én, der blev bragt i det engelske "Amateur Photographer" i 1965, at medens den nominelle tid var sat til 1/175, så viste en testmåling, at den faktiske tid var på 1/220 sekund!

Lukkertidsændringen fra 1/250 til 1/150 må siges at være betragtelig – og udtryk for en mærkbar degradering af kameraet.

Det har ikke været rart for Willy Teubner at stå model til denne ændring, og måske har den været en af de uheldige begivenheder, der til sidst fik ham til at forlade Ihagee (og DDR). Uoverensstemmelserne om den korte lukkertid på Exa førte som nævnt til, at Richard Hummel efter en kortvarig ansættelse måtte forlade Ihagee.

Som bekendt opstår der vignettering, når Exa'en anvendes med teleobjektiv med en brændvidde over 100-135 mm samt ved udtræk af objektiver i forbindelse med anvendelse af bælgedstyr eller mellemringe. Problemet opstår som følge af den specielle lukkerkonstruktionen. For at sikre lystæthed når de to klapper er lukket mod hinanden, føres den nederste klap ind i en slids i den øverste klap. Denne slids skygger – populært sagt – under eksponeringen for et bånd af lys, der egentlig skulle eksponere den øverste del af filmen.

Når objektivets udgangspupil er tilstrækkelig lille, og billedvidden er tilstrækkelig kort, skygger slidsen ikke, og der sker følgende heller ingen vignettering.

Vignetteringen opstår derfor som en kombination af en for stor udgangspupil og en for lang billedvidde. Generelt gælder det, at des større et objektivs lysstyrke er, des større er objektivets udgangspupil. Endvidere gælder det generelt, at jo længere et objektivs brændvidde er, jo længere er objektivets billedvidde – i begge tilfælde med risiko for, at lukkeren vignetterer. Når f.eks. Carl Zeiss Jena Sonnar 4/135mm i modsætning til Meyer Orestor 2,8/135mm næsten ikke medfører vignettering, skyldes det netop, at Sonnaren har en lille udgangspupil kombineret med en relativ kort billedvidde.

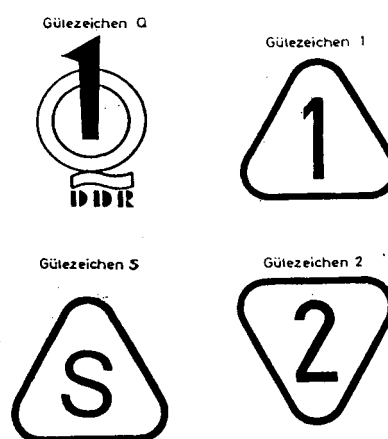
DDR's kvalitetskontrol af forbrugsvarer

I DDR indførte man i 1951 en statslig kvalitetskontrol af varer – en kontrol, der i princippet omfattede både produktionsgoder og forbrugsgoder. Ansvar for kvalitetskontrollen lå hos DAMW (Deutsche Amt für Messwesen und Warenprüfung), i 1965 ændret til ASMW (Amt für Standardisierung, Messwesen und Warenprüfung).

Richard Hummel elskede at underholde med en historie om dengang, den statslige kontrolmyndighed skulle foretage en fornyet kvalitetskontrol af en af modellerne af Exa. Inden denne historie fortælles, skal der dog først gives nogle oplysninger om kontrolsystemets opbygning.

Det skal indledningsvis nævnes, at dette kontrolsystem blev lavet om adskillige gange og gennemgik ret store ændringer i løbet af de cirka 40 år, systemet eksisterede. Beskrivelsen i denne artikel er derfor summarisk, men indeholder forhåbentligt alle de væsentlige træk.

Som udgangspunkt for den statslige kvalitetskontrol eksisterede der i DDR en anmelde- og undersøgelsespligt for materialer og varer. En virksomhed havde altså pligt til at anmelde en vare til kvalitetskontrol, og staten havde pligt til at underkaste varen en kvalitetskontrol. Formålet med denne anmelde- og undersøgelsespligt var i korte træk at sikre en udvikling henimod det højest opnåelige teknisk-videnskabelige niveau for landets produkter samt at sikre, at de planlagte kvalitetsstandarder og den fulde funktionssikkerhed for et produkt blev opnået. Kvalitetskontrollen af forbrugsvarer resulterede i, at et bestemt produkt fik tildelt et såkaldt "Gütezeichen" – godheds- eller kvalitetsmærke, om man vil. I det meste af perioden frem til begyndelsen af 1970'erne eksisterede der de tre kendte kvalitetsmærker "Q1", "1" og "2". I en periode i 1950'erne eksisterede endvidere kvalitetsmærket "S", der så vidt vides svarede til en kombination af "1" og "2". I den senere periode benyttedes kun mærket "Q1".

DDR's kvalitetsmærker

Efter at have været underkastet den statslige kvalitetskontrol ville et produkt således få tildelt (normalt for en periode på to år) et af de tre kvalitetsmærker. Kvalitetsmærkerne havde følgende betydning (det er vanskeligt at foretage en direkte oversættelse, men det er tilstræbt at være så loyal som mulig over for den originale lovtekst):

"Q1" tildeles produkter af fremragende kvalitet, som befinder sig på det højeste teknisk-videnskabelige niveau og dermed kvalitetsmæssigt svarer til sammenlignelige topprodukter på verdensmarkedet. (Dette kvalitetsmærke fandtes f.eks. på Exakta Varex i 1950'erne samt de fleste objektiver fra Carl Zeiss Jena).

"1" tildeles produkter af god kvalitet, som repræsenterer det internationale niveau, og som dermed svarer til gennemsnittet for de af førende industrilande udbudte produkter af høj kvalitet. (Kvalitetsmærket "1" fandtes f.eks. på Exakta Varex i en senere periode, da dette kamera ikke længere udgjorde et topprodukt på verdensmarkedet, men dog stadig repræsenterede et produkt af høj kvalitet. "1" fandtes endvidere ofte på objektiver fra Meyer Görlitz).

"2" tildeles produkter, som har en for de planlagte anvendelsesformål tilstrækkelig kvalitet, og hvis brugbarhed og funktionssikkerhed er opnået. (Dette kvalitetsmærke omtales ofte som svarende til "DDR-standard" og tildeltes ofte tilbehør af simple karakter som f.eks. mellemringe, bælgedstyr og filtre).

Kine Exakta

1936 - 1996

A DIAMOND
JUBILEE
CELEBRATION

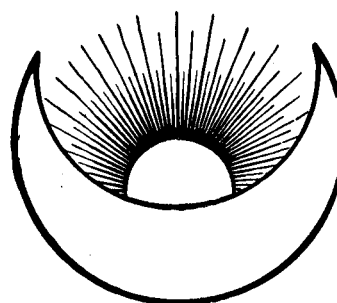
Når der tales om disse kvalitetsmærker, skal det understreges, at der er tale om en kontrol af et produkt som helhed. Der er altså ikke tale om, at der foretages en kvalitetsvurdering af de enkelte apparater. Det er en gængs, sejlivet og selvfølgelig ganske underholdende myte, at hvert eneste kamera eller objektiv blev kvalitetskontrolleret, og at de bedste apparater gik til eksport til Vesten, medens apparaterne af en ringere kvalitet gik til hjemmemarkedet i DDR eller til de øvrige østeuropæiske markeder. Dette har intet på sig. Når man kan finde identiske produkter f.eks. både mærket med "Q1" og "1", skyldes det udelukkende, at det samme produkt har været kvalitetsvurderet på forskellige tidspunkter, og at den tekniske udvikling har medført en kvalitetsmæssig revurdering – f.eks. som det er nævnt for Exakta Varex.

Kvalitetskontrol af Exa

Nu tilbage til Richard Hummels historie om dengang Exa skulle kvalitetskontrolleres af ASMW. Hummel fortæller at:

"Exa blev angrebet af ASMW på grund af den simple lukker, og fra ASMW sagde man, at det var slut med det gamle kvalitetsmærke – Exa var et 'Scheißkamera'. Ok, så ASMW kom til Dresden og meddelte mig, at Exa nu engang var et elendigt kamera og så videre og så videre. Det gjorde mig simpelthen rasende. Og da sagde jeg så til dem, at nu tager vi et Exa og et stort literglas – et glas med vand. Vandet bringer vi i kog her på en gasflamme, og så tager vi Exa'et og putter det i vandet. Vi koger det i et kvarter, tager kameraet op, og hvis lukkertiderne stadig ligger inden for de angivne tolerancer, giver ASMW en kæmpeomgang i 'Werk III'. Hvis lukkertiderne ligger uden for tolerancerne, ja, så giver Ihagee en ordentlig omgang i Werk III. De to parter blev enige – og det skulle være en ordentlig omgang! Man kogte derefter kameraet, men læderbetrækket faldt af, og man fik en herlig brun sovs som følge af betræk og klæbemiddel! Altså måtte vi fiske betrækket op og koge kameraet forfra med nyt vand. Derefter ud med kameraet, der stadig var så varmt, at vandet, efter at kameraet var blevet rystet, hurtigt fordampede af sig selv.

Det var ved ellevetiden om formiddagen. Der blev lavet en prøve af kameraets lukkertider, og se så: alle lukkertiderne lå inden for tolerancerne. Dette var i virkeligheden en selvfølge, fordi lukkeren på grund af de to klapper og en fjeder overhovedet ikke havde et moment, der kunne ændres! Dertil kom, at lukkerdelene ligesom på Exakta Varex var lavet af rustfrit materiale, så i praksis kunne der ikke ske noget med lukkeren. Det var således blevet fastslået, at lukkertiderne lå inden for tolerancerne, og kl. 11

Schutzmarke

drog alle til Werk III. At man stadig var der sent om aftenen, var naturligtvis et rent tilfælde!"

Så vidt Richard Hummel.

"Werk III"

Hvad var Werk III egentlig? Werk I var jo stamværket – hovedfabrikken på Blasewitzer Strasse 41-43, og Werk II var en mindre fabrik "på den anden side af gaden" på Blasewitzer Strasse 60. "Werk III" var imidlertid slet ikke nogen fabrik, men derimod den kendte og meget værdsatte restaurant Artushof på Fetscherplatz – fra Ihagee skulle man blot lidt op ad Blasewitzer Strasse, rundt om hjørnet og et par hundrede meter hen ad Fetscherstrasse. Artushof var stamrestaurant for de ledende funktionærer ved Ihagee, og det siges, at der her er foretaget meget af Ihagees "forsknings- og udviklingsarbejde". Det samme gælder for Zeiss Ikon og senere Pentacon, hvis fabrikker jo også lå i nærheden. Selvom bygningen stadig findes, eksisterer Artushof desværre ikke mere som restauranten med de sachsiske specialiteter.

I en afsluttende artikel bringes en gennemgang af de enkelte Exa-modeller.

Litteratur:

- Clément Aguilla og Michael Rouah: *Exakta Cameras 1933-1978*, Hove Foto Books, Hove, 1987.
- Richard Hummel: *Spiegelreflexkameras aus Dresden*, Edition Reintzsch, Leipzig, 1995.
- Richard Hummel: *Exakta 66 – gesuchter 6x6-Klassiker*, Photo Deal, nr. 1, 1996.
- Klaus Wichmann: *Exa: Die Preiswerte Kleinbildreflex*, 2. udgave, Lindemanns Verlag, Stuttgart, 1997.
- Werner Wurst: *Foto-Exkursionen mit der Exa*, Knapp Verlag, Halle (Saale), senere Fotokino Verlag, Leipzig, 1-13. udgave, 1955-1986.

De tidligere artikler om Ihagee og Exakta bragtes i "Objektiv" nr. 74, 78 og 80. ●